

DÉLMAGYARORSZÁG

79. évfolyam, 190. szám
1989. augusztus 14., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGEDI LAPJA

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ara: 4,30 forint

Hitehagyásaink

Sose politizálj! — adta a jó tanácsot nagyanyám néhány évvel az előtt, hogy kilencvenévesen csendesen elszenderült. Most, évek múlva is, a fülemben cseng a furcsa mondat. Nagyanyó átélte két világháborút, az öszirózsás forradalmat, tanúja lehetett a tanácsköztársaságnak, az (ellen)forradalomnak, a proletárdiktatúrának, a legsötétebb, legkegyetlenebb sztálinizmusnak. S kilencven év alatt ennyi rakódott le a történelemből benne: „Sose politizálj, fiam!” A sors hozta végül úgy, hogy a rajongásig szeretett nagyanyó intelmét mégsem tudtam megfogadni. Félig-meddig a politizálás lett a kenyerem. Néha elgondolom, óvó szemével figyel odafentről, és bölcsen meg-megcsóválja a fejét: Látod, látod, én megmondtam...

A választások idején is eszembe jutott az intellem. Mintha mások nálam sokkal inkább megfogadták volna a jó tanácsot. Az állampolgárok az elmúlt években nemcsak a politikuskórtól, de magától a politikától is elfordultak. Megtartották ősi életfilozófiájukat: a telegyomor, a szép ruha, a lakás, a kocsi a fontos, nem a szójamok. Miket is zagyalok én itt összevissza? Hiszen az elmúlt évtizedekben mindezt felöltöztettük a bűvös kifejezéssel: életszínvonal-politika. Ha már életszínvonal nincs, legalább politika legyen...

Végigszántok magamban mindennapi életünk fogalmait, s megpróbálom hozzáragasztani a bűvös szót egy-egy fogalomhoz. Hamar rájövök, szinte mindenre rá lehet húzni, hogy politikai kérdés. Egyházpolitika, munkáspolitikai (és mindjárt hozzá a demagógia), pénzügypolitika, gazdaságpolitika... No, nem folytatom. Legfeljebb még eggyel megtűzöm a sor végét: káderpolitika. Furcsa dolgokat művel az élet. Nemrégiben egy kissozvetkezett elnöke keresett meg a szerkesztőségben, mert elmarasztalták őket. A hiányságok sorában azt is megállapította a vizsgálat, hogy nincs káderpolitikai tervük — 1989-ben. Húsz embernek minek? — méltatlankodott.

Szüleim mesélték, annak idején muszáj volt politizálni, ha tetszett, ha nem. Ott voltak a „Szabad Nép-felőrak”. Sikertől is hetek alatt meggyűlöltetni az újságolvasást. Azután egy cseppet engedett a nyomás: a közös olvasás elmaradt, jött helyette a kötelező előfizetés a „nagy vörös újságra”, ahogyan legtöbben a Népszabadságot becézték jó ideig. Ismerősöm felve sűgta a fülembé múltkor, hogy kilépett a pártból, lemondta a Népszabits is — nem lesz ebből valami baja később?

A politika igazi diadalútja viszont az volt, amikor bemasírozott a gyárkapukon. A munkahelyi demokrácia kontósebe bújítva, azután hamar tévútra is vitte a gazdaságot. A szakértelem hiányát még a jó szándék sem tudta pótolni. Áldemokratikussá silányult minden, meggörccsödött a gazdaság, mert merev politikai észjárással nem lehetett pótolni a sajátos önmozgás törvényszerűségeit.

Az elmúlt években megindult az államapparátus, a gazdasági élet depolitizálása, ha úgy tetszik, debolsevizálása. És lassan-lassan megindult a fejek tisztára mosása is. Nem kell mindenhol, mindenben a politikumot keresni. A dolgok akkor is jól mehetnek, ha egy-egy gazdasági döntés mögött tisztán csak üzleti szempontok húzódnak meg. Pontosabban, csak így mehetnek jól.

A dorozsmai országúton fékezett a kocsi melletttem: „Szegedig elviszem, ha az jó!” — kiáltott ki a negyvenes sofőr. Stopposnak legalább beszélgetéssel illik meghálálni a fuvart. Nem volt nehéz szóra bírni a középkori villamosmérnököt. „Tegnap voltam Pesten. Hát...! Ami a hangulatot illeti... Tudja, mióta beköszöntött ez a húshiány, nem valami vidámak az emberek. Választás? Pártok? Kitérdekel ma már ez? Senkit! Egyik párt jobban handabandázik, mint a másik, közben meg rohamosan zuhan az életszínvonal. Uram, a népet a jólét érdekli, nem a politika! Az maradjon csak meg a nagyvokosoknak. Nekik az a dolguk.” Eszembe jutott közben, minket, újságírókat is sokszor szapulnak mostanában, hogy másról se tudunk írni, mint politikáról. „Valami olvasnivalót is adhatnátok néha!” — szolt utánam a napokban szomszédom a lépcsőfordulóban. De mit is tehetnénk? Ilyen a világ, ilyenek tettük. Nekünk meg az a dolgunk, hogy azt írjuk meg, ami van.

Nyílnak a zsilipek, enged a szorítás. Természetes, hogy az évtizedeken át ránkéröltetett muszáj politizálás elől igyekszünk menekülni. A világ folyását pedig megpróbáljuk a maguk természetességében, egyszerű, emberi módon értelmezni. Nem kicsavart, „apparatszik” észjárás szerint. Úgy sem menne. Közben azonban egyre jobban hitehagytak lettünk. A frázisok változnak, a világ alig. Választás ide, vagy oda, ma is sokan kérdezik: Na, és mi van akkor? Mit változtathatunk mi, közemberek a világ folyásán? Felmelegegett újból a vita, jó-e a választójogi törvényünk? Elképzelhető, hogy a jövőben se fog elmenni a lakosság fele „plusz egy fő” szavazni. Mint ahogy a világ sok más országában sem tülekednek. Az emberek dolgozni akarnak, és tisztességesen megélni a nyolc órából.

Sose politizálj! — cseng vissza fülembé nagyanyám intelme. Egyszerű, tiszta, paraszti észjárással szűrte le magában a hőcsességet. Neki kilencven esztendő kellett hozzá. Egy társadalomnak vajon mennyi kell, hogy nagykorúvá váljon? Hogy tisztán értéke szerint kezeljen, mérjen mindent, hogy a valóságban is átforduljon végre a másik oldalára?

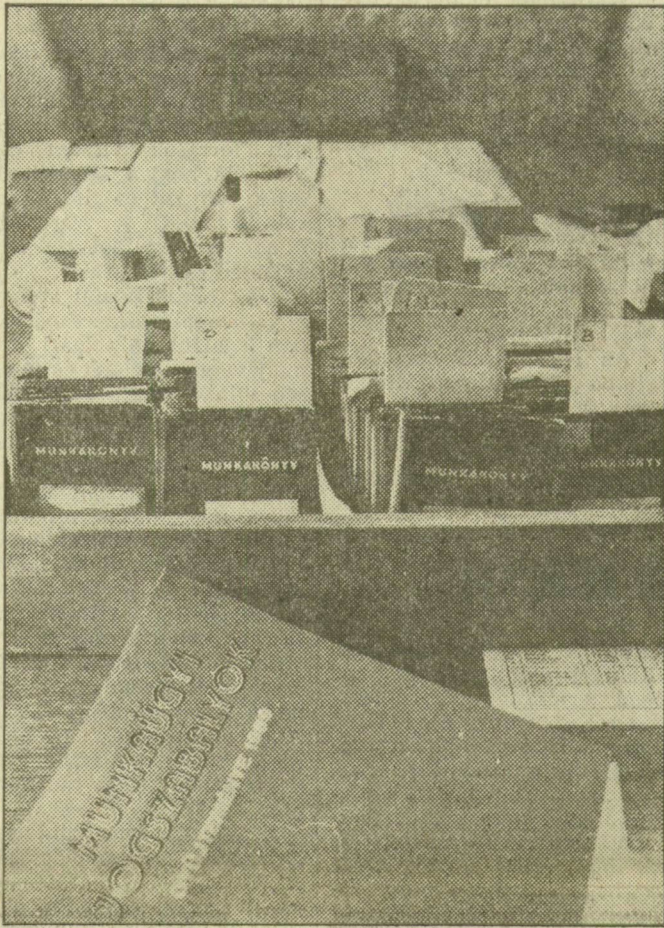
Rafai Gábor

Ezután Nyugatra is...

Felemás foglalkoztatás

Az elmúlt évtizedekben nem okozott jelentős nehézséget a munkába állás azoknak, akik valóban dolgozni akartak. Ténylegesen érvényesült a teljes foglalkoztatottság elve, hiszen a nagyobb gazdálkodó szervezetek nem a munkaerő észrű felhasználására, nem a hatékony foglalkoztatásra törekedtek. Sőt mintha az alacsony munkaintenzitás és az alacsony termelékenység mellett túlfoglalkoztatásban rejlett volna érdekelttségük.

Az utóbbi években azonban mindinkább számot kell vetni a megjelent és tartósan mutató munkanélküliséggel, amely egyébként is elszegényedő társadalmunkban komoly veszélyt jelent. Első látásra nem tűnik olyan riasztónak a helyzet a Csongrád Megyei Munkaügyi Szolgáltató Iroda adatai szerint. Hiszen a megyében mindössze százhusz, Szegeden hatvanhét munkanélküli kap most segítyt. Főként a csökkent munkaképességűek és a deviáns magatartást tanúsítók közül kerülnek ki, mindössze egy-két értelmiségi és néhány szakmunkás akad közöttük.

— Több mint öt és fél ezer állást kínálunk, és ezerkétszáz, munkát kereső fordul meg havonta nálunk — mondja Vladiszavlyev

András, a szolgáltatóiroda vezetője. — Sajnos, a két oldal nem fedi egymást. Míg a szakmunkások és szellemi dolgozók csak a ki-

nálát szűkülését érezhetik, a segéd munkások helyzete ennél is rosszabb: egyre vésebben kiszorúlnak a munkaerőpiacról. A bejelentett munkahelyek felére ugyanis szakképzett munkavállalót keresnek a vállalatok.

— Milyen a pályakezddők esélye?

— A jövőben nehezebb helyzetbe kerülnek, mint eddig bármikor. A saját szakmájukban egyre kevésbé tudnak Szegeden elhelyezkedni. Igazán nehéz helyzetbe azonban a gimnáziumot végzett, de tovább nem tanuló fiatalok kerülnek. Sokkal többen vannak, mint ahány munkahelyet ajánlani tudunk nekik! Sajnos, őket az üzemek sem tudják „gép mellé állítani”, mivel ok erre nem vállalkoznak. Valamivel szerencsésebbek a szakközépiskolát végzettek. Különösen a közgazdasági, a gyors- és gépirovi végzettségűek. Az építőipari szakközépiskolát végzettek helyzete is romlik. Sajnos, helyben a vízügyi és erdészeti szakmák sem nyújtanak nagy perspektívát. Ilyen végzettséggel egyre nehezebb elhelyezkedni a megyében. A demográfiai hullám 1993-ban éri el csúcspontját: akkor 5 ezer 300 fiatal szeretne majd munkába állni a megyében. Ugyanakkor a szerkezetváltás felgyorsulása miatt várhatóan mérséklődni fog majd a vállalatok munkaerőhiánya.

— És az átképzés?

— Sajnos, a vállalatok még mindig nem kellő arányban és energiával vállalkoznak erre. Az általános iskolát végzettek lehetősége itt is rendkívül csekély: csak kevesen vállalkoznak a kezdő munkaerő „betanítására”. Szeptembertől másfél éves tanfolyamokat indítunk a hiányszakmákban. Ez alatt az idő alatt havi 3 ezer 500-4 ezer 500 forintot kapnak a továbbtanulók. Különösen nagy hiány van most ápolónőből, holott az új klinika átadásával még nagyobb lett a kereslet.

Rövidesen új szolgáltatással bővül az iroda tevékenysége. Míg ez ideig csak evéte akadt külföldi munkalehetőség, s az sem első sorban Nyugatra, most az Országos Munkaerőpiaci Központ mellett működő, Hungarowork nevű budapesti iroda — amely a külföldi munkavállalásokkal foglalkozik —, kapcsolatot keresett a megyei munkaközvetítő irodákkal. Így a jövőben nyugat-európai munkalehetőségekkel is bővül az iroda kínálata. Mindezt az amúgy is nagy forgalmat tovább növelheti.

Kovács András

Zombori Judit

Kiseb lehet a gödör?

A hulladék hulladéka...

Ha egy új technológia egy- szerre környezetkímélő és gazdaságos, az már igazán figyelemreméltó. Ilyen a Dél-Magyarországi MEH Vállalat legújabb vállalkozása. Korlátolt felelősségű társaság egyik alapítójaként hulladéknak minősülő anyag újrahazsnosítására szövetkeztek.

Nincs még nagy hagyománya hazánkban a műanyag hulladék feldolgozásának. Gyakorlatilag csak a fóliákat és a műtrágyázsalókat gyűjtik össze, ezeket is alig néhány éve. Természetesen nem az összeállítás, hiszen az évi 2-3 ezer tonna fólia a keletkező hulladéknak csak a töredéke. A műanyag újrahazsnosítására szolgáló technológiák a mai napig csak egyfajta alapanyag, a polietilénnek feldolgozására voltak alkalmasak. A MEH-en kívül alig néhány vállalat foglalkozott az újrahazsnosítással.

A szemétkbe kerülő műanyag flakonok millióinak megsemmisítésére, gyűjtésére, feldolgozására érdemi lépés még nem történt. Kézenfekvő lenne — Nyugaton ez már gyakorlat — a termékek árába a keletkező hulladék megsemmisítésének költségeit is beépíteni. Nem biztos, hogy osztatlan siker aratna, ha itthon egyik napról a másikra minden műanyag csomagolású termék ára emelkedne. Valami megoldást azonban találni kell, mielőtt teljesen összeérné-

nek a szemét elhelyezésére használatos gödörök.

Magyarországon közel félmillió tonna műanyagot használnak fel, egyharmados hulladékárány mellett. Ennek az évi 160 ezer tonnának mindössze egynegyede hasznosul, többnyire úgy, hogy örleményként exportálják. Ezen a helyzeten változtat valamelyest a hónap elején megalakult Recyclen Műanyagfeldolgozó Kft., amelyet vegyes hulladék hasznosítására hozott létre hét — közöttük három külföldi — vállalat. Az egyelőre másfél millió forint alaptőkével jövőre 76 millióra emelik, de a tíz hónap múlva induló termelés beruházásigénye további 100 millió forint. Ezt az összeget a kft. két forrásból teremti elő, egyrészt 30 millió hitelt vesz fel az MHB-től, másrészt 70 millió forintnak megfelelő devizahitelt az MNB-től. A több mint 40 százalékos külföldi érdekeltsgű kft. magyar alapítói között van a MEH Tröszt és a Dél-Magyarországi MEH Vállalat is.

Tervek szerint az új cég 18 munkatárssal közel 2 és fél ezer tonna műanyag hulladék feldolgozására lesz képes, ennek 30-40 százalékát szeretné exportálni. A nyugatnémet berendezéssel és technológiával, vegyes hulladékból, a kereslethez igazodva, kerti bútort, bútortárolt, műanyag lemezt, raklapot, ipari padlót, kü-

lönöző tartószerkezeteket és raktári kocsikat állítanak elő. A technológiának minden korábbi, Európában alkalmazott eljárással szembeni előnye, hogy vegyes, sőt idegen anyagokkal szennyezett, például háztartási szeméttel kevert műanyag hulladék feldolgozására is alkalmas.

A kft. első lépésben a pévécekábel hulladékát hasznosítja, amely a Dél-Magyarországi MEH Vállalatnál halmozódott fel. Eddig a kábelekből kinyert 99 és fél százalékos tisztaságú fém, többnyire réz és alumínium volt a fő termék, mely állandó minőségénél fogva korlátlanul értékesíthető exportcikknek bizonyult. A szigetelőrést alkotó többféle műanyag, gum, textil, mint a hulladék hulladéka, egyre magasabb kupacokban tornyosult a vállalat telepein. Az újrahazsnosítást mindenekelőtt a heterogén összetétel gátolta. A jövőben a durva előválogatáson áteső, alapanyagá előlépett hulladékot Budapestre szállítják, ahol a 43. számú házgyár volt üzemcsarnokának egy ezer négyzetméteres részén dolgozzák majd fel.

Hogy a kommunális hulladék szétválogatására, begyűjtésére sor kerül-e a későbbiekben, az változatlanul kérdés. Sajnos, egy ideig még a gazdaságosságnak is függvénye lesz.